

Nem a szem ismeri fel ezt a formát.
A szálak ragacsát simító ujjak
ragadják meg: a tapintás tud róla;
a visszaverődő meleg lélegzet

ahogy a lassan fellazuló felszín
és a párára érzékeny arcbőr
között vattagombolyagként pattog,
az hoz róla hírt. De nincs neve. A bőr

nem nevezi meg. Tartja és becézi.
Egymás foglya a kéz és az anyag,
ahogy érezni próbálja a testem
messzi bentről a gyenge dobogást.

Hallgatóznak tehát az ujjbegyek.
Az arcbőr saját sós nyirkába kóston.
A mézgás vatta kívülről takar.
Hihetetlenül nehezek vagyunk.

Egy közös szemünk van, mély, mint egy seggluk,
aztán feloldódik a csontom is,
mintha szálak gubanca lenne minden.
Annyit még érzek, hogy felemelkedünk.

Darvasi László

ŐRÜLTEK, BOLONDOK ÉS EGYÜGYŰEK

A bolondok faluja

Azon a vidéken, mely magasságban Rostocktól a fiumei hajóvámig, szélességben pedig Kijev városától a müncheni söröshordóig tart, ismeretes egy fölöttébb különös falu. Nevezetes hely, habár néven nevezni senki nem kívánta eddig. Elég volt annyi, hogy tudtak róla. Mivelhogy e település eredete és rendeltetése egyként tűnik a történelem kavargó ködjébe, minekünk is legyen elég annyi, hogy a bolondok falujáról van szó. Ebben a faluban bolond a bíró, a pap, az uzorás, a földműves. S nemcsak a kőkovács, de még a műcöplőkkel, disznózsírral és rézreszeléssel házaló külhoni vándorkereskedők se normálisak. Természetesen örült nyelven vallanak szerelmet és szitkozódnak ebben a faluban. A szél, a hajnal, a könnyek, a hegyek, a vizesések és horkosok ugyancsak bolondok itt. Bolond fák magasodnak elképesztő utak mentén. Bolond virágok szirmoznak a kanálisok partjain. Bolond utcák kanyarognak fel s alá, és bolond dülőnevek mutatnak utat az őslakos bolondoknak. Akik idevándorolnak,

szintűgy bolondok. De bolondok azok is, akik elmennek innen. Itt még a halottak, a kísértetek és a szellemek is háborodottak. Bolond a múlt. A jövő is bolond. Itt a jóság együgyűség, a szeretet ostobaság, a gonoszság szintiszta örület. Továbbá az angyal, aki egy augusztusi éjszaka figyelmetlenségéből három csillagvirágot sodort le az ég mennyezetéről, és leszállt ide, hogy legalább egyet visszavigyen, de nem azt vitte vissza, hanem egy tökkelütött állatgondozó nyálát az idióta korcsmárosné varratos hasáról, nos hát ez az angyal is sült bolond volt. Hovatovább az Isten, aki a feljegyzések szerint egy örült pillanatban személyes látogatást tett a faluban, ugyancsak nem volt normális.

Anna Elidere nyála

Anna Elidere egy folyóról kapta a nevét, mégsem volt szép nő. Anna Eliderének olyan volt a szeme, mintha a pillantásából fakadna Filippopol fölé az éjszaka. Anna Elidere foga csorba volt, az arca szeplős, és nem volt anyajegy a testén. Anna Eliderének olyan volt a szája, mintha parazsat tartott volna a nyelve alatt. Ez a lány úgy suhant arasznyival a föld fölött, mintha súlytalan volna vézna, már-már gyermeki teste, melyet az 1920-as években láthattak a filippopoli polgárok rossz hírű mulatók és sikátorok lejáratai előtt. Anna Elidere kurva volt. Am a lány egy figyelemre méltó szokásával nagyobb hírnévre tett szert, mint sorstársai, akik máskülönben ügyesebbek, érzékenyebbek és tehetségesebbek voltak a bolgár szerelmi szolgáltatások akkoriban divatos fajaiban és alfajaiban. Anna Eliderének, bármilyen magas rangú férfiú vette igénybe szolgálatait, volt egy kikötése. Anna Elidere minden egyes szerelmi aktus után hosszan kiáltozott, végül leköpte a vendég hímtagját, és ehhez a különös rítushoz minden alkalommal ragaszkodott. S ha a férfi, aki pedig nemegyszer ezen különös utolsó momentumért vette meg Anna Eliderét, mégis ódzkodott volna, a lány addig zaklatta, addig követte, addig fenyegette égő szemmel, hogy végül megadta magát, s engedte, hogy a hímtagja nyállal illettessék. Mégis úgy beszéltek a plovdiviak, hogy ekkortájt alig akadt férfi a városban, akinek a hímtagján ne csapott volna végig Anna Elidere keserű, boldogtalan nyála.

Mikovecz Tibor különös élete

Nem volt abban semmi különös, hogy Mikovecz Tibort gázálarcban szülte az édesanyja. Hans Jürgen Kohl, egy Ruhr-vidékről származó német tiszt osztotta ki a Mikovecz családnak az ormótlan légvédőket 1916 áprilisában. Kohlt néhány nappal a hírhedt yperni gáztámadás előtt szállásolták el a bevándorló magyar családnál, az új haza új otthonában, a fehérre meszelt hollandi faházban, melynek piros cserepein házigalambok turbékoltak, csipkés ablakaiból muskátlik várták a virágba borulás öncsaló kegyelmét, s ahonnan a környékbeli szélmolnárok, csipkeverők és tulipánkereskedők szerint egyes napfelkelték pillanataiban a tenger lélegzését is hallani lehetett. Másfél éve háború volt. Hans Hürgen Kohl vegyvédelmi százados tudta a támadás időpontját és ördögi részleteit, és azzal is tisztában volt, hogy a szélben megbízni nem lehet. A százados többször is lemérte az állapotos magyar asszony finom ívű fejformáját, akinek a mondatait nem, csak a tekintetét értette. Peszkár Máriának hívták ezt az asszonyt, és öle hosszú éveken át csak nyelte Mikovecz Sámuel magjait, de vissza semmit sem adott, egészen az asszony harmincötödik születésnapjáig. Akkor az ünnepi csokolá-

détorta marcipánszívét visszaöklendezte. Peszkár Mária ekkor gondolta először, hogy érdemes volt ilyen messzire vándorolni. 1916. április 22-én, a gáztámadás napján ötezer francia fulladt meg nyűszítő kutyaként, a friss tavaszi földet harapdálva. Este a fiatalasszonyon, az emlékezésen, valamint a szélen volt a sor. A vajúdas pillanataiban furcsa emlékkép tolakodott fájdalmai elé. Peszkár Mária Szegeden született, és ötévesen, tejfölszöke kislányként, apja kezét szorongatva, látta, hogyan ég le a város kőszínháza. Peszkár Mária azóta érteni vélte a lángok nyelvét, és ezért nem félt a háborútól, a tüztől, a puskaporttól és a robbanó lövedékektől. Titokzatos légörvény volt, mesélték később a környékbeli csipkeverők, szélmolnárok és tulipánkereskedők. Néhány percre klórgázba borította a frontközeli házat, hol a magyar asszony vajúddal éppen. Ferje még a fejére erőltette a gázálcot. Néhány perc múlva pedig világra jött a gyermek, aki mindössze fél földi percet élt, s utóbb Mikovecz Tibornak neveztetett el kicsi fejfája által. Peszkár Mária, akinek méhe több gyümölcsöt nem termett, túlélte a háborút. Élete hátralevő részében egy amszterdami elmeógyógyintézet lakója lett, s azon tűnődött haláláig, miféle összefüggés van abban, hogy a szegedi tűzvész és az yperni gáztámadás is április huszonkettedik napján történt. S legfőképpen az izgatta Peszkár Máriát, tudott-e minderről a tűz.

Egy férfi, akinek zenélő hímtagja volt

Arra is van bizonyítékunk, hogy a történet, mint olyan, habár részolgalna jócskán, koránt sincs kivételezett helyzetben a világ dolgai között. A férfi, akiről csak annyit tudunk, hogy tetőtől talpig férfi volt, de hogy hol és mikor élt, miféle nációhoz tartozott, arról csak elfogult és hasztalan képzelgéseink lehetnek. E különleges hímtagú férfi, hálhatott lelkesen sikongó lánykával, tapasztaltan ringó asszonnyal, hálhatott rossz fogú utcalánnyal, zenélt a szerelmi aktus közben. A hímtagja zenélt ennek a férfinak. És nem volt kivétel. Mert felcsendült ez a hímtag minden nőben, mind szépben, mind csúnyácskában, mind kedvesben, mind kiállhatatlanban. Volt ez a hímtag szenvedélyes zongorahang, és volt bűgő gordonka, máskor meg lágy hegedűhangon zenélt, néha fuvolázott, néha trombitált, hogy aztán édesen hárfázzon az illetékes combok párnái között. Csilingelt is ez a hímtag. Mint a kürt, tudott oly fennkölt lenni. De még a templomi orgona hangját is tudta ez a csodálatos hímtag, és a csellózás sem esett nehezére. Ha kellett, harmonikázott, gitározott, de szívesen dobolt is. Hangszer nem volt a világon, melynek nyelvén ne tudott volna ez a hímtag. Az örület egyik fele, hogy a világ elfelejtette e férfi nevét. Az örület másik fele, hogy egyetlen nőben hallgatott csak ez a hímtag, egyetlenegyben. Szörnyű pillanat volt. Az örület másik fele az, hogy e nő nevét mindeközben jól tudjuk. És itt állunk meg, fejünket lehajtjuk, mert mit érdünk vele, ha most e nő nevét nyelvünkre vennénk?!

Franz Keglevich balladája

Jószérivel nem volt elmeógyógyintézet Európában, amelynek ajtaján Franz Keglevich ne kopogtatott volna. Ez a fiatalember egy bécsi kalapos egyetlen leszármazottja volt, eredeti szakmája szerint vizügyi mérnök. Mégis orvosprofesszorokkal, tekintélyes lélekbúvárokkal, intézeti igazgatókkal levelezett. Utóbb már tudományos konferenciákra is eljárt, találkozott Freuddal és Junggal, valamint Adlerrel is, s bár a doktori

kaszt mindvégig kívülállónak, szakmai értelemben outsidernek tartotta, mégis köztudott volt Franz Keglevich kimunkálatlan rátermettsége és naiv érzékenysége, melyet elmegyógyászati kérdésekben tanúsított. Felszínesen, de ismerte Guislain, Meyner és Schwartzer Ferenc nézeteit is. A bécsi fiatalember órákat töltött különböző tébolydák örültjei között. A dühöngő életveszélyre úgy mosolygott, mint más a virágáros kislányra. Így békítette ki a lvovi dühöngő ikerpárt, Jant és Aljosát, akik a testvérük bőrébe akartak mindenáron belebújni. Sirásra fakasztotta a kőarcú bordeaux-i Jeant, aki csak gyerekeket és lepkéket ölt. Sikerült megnyugtatnia a szófiai Petrovot, s rávenni arra, hogy az 1876-os bulgáriai mézárulás tizenkétezer keresztény áldozatából éppen elegendő négy száz kilencvenegyét megnevezni. Módszerei és eljárásai nélkülöztek a tudományosság alapvetéseit, s ezt tudta ő is. Franz Keglevich mégsem ezért halt meg boldogtalanul Bécs náci megszállásának napjaiban. Nem a beolvasztás szomorította, nem az István-templom előtt grasszáló újbarbárok. Franz Keglevichet voltaképpen egyetlen titkos vágy vezérelte egész életében, Franz Keglevich meg akart örülni, amely önfeláldozó tett, hite szerint, közelebb vitte volna a teremtés titkához, lévén a Teremtés maga is örültség. Franz Keglevichnek volt oka a boldogtalanságra. Látszólag mindent elért az életében. Népszerű volt, bejárt a legmagasabb körökhöz, harmonikus családi életet élt, ám bármennyire vágyta, hiába követelte a sorsától, hiába csikorgatta a fogát hosszú éjszakákon át, megörülni nem tudott soha.

A világ legbolondabb embere

Természetesen magyar volt, habár ereibe szláv, román és valamicske sváb vér is belekeveredett. Melicher Gézának hívták. 1848. március 15-én született. Katolikus vallást kapott, édesanyját Juronics Eszternek hívták, az apja, Melicher Endre, vasúti tisztviselőként dolgozott a váci állomásfelügyelőségen. Melicher Gézának két testvére született még, de egyikőjük sem érte meg a nagykorúságot. Melicher Géza ugyancsak vasúti tisztviselő lett, minekutána egy szeles májusi napon Czeplédre költözött, ahol a következő orgonanyílás már vőlegényként találta. Felesége Dányi Borbála lett, egy nagygazda egyetlen lánya. A tempósan pergő évek során született három szép és egészséges gyermekük, Anikó, Péter és Sándor. Melicher Gézát többször kitüntették, habár, születése folytán, hírhedt Kossuth-hívó volt. Szerette a veresbort, a verbunkost és különösképpen a csülkös bablevest, melyből az első kanálnyt mindig hunyt szemmel emelte a szájához. Udvarán diófák magasodtak, és volt néhány kaptára is. Hatvankét éves korában, 1920-ban vitte el a szíve. Ez a czeplédi magyar vasutas, Melicher Géza volt a világtörténelem legbolondabb embere.

A Bolondok Hadserege

A Bolondok Hadseregének összetételét, jellegét, valamely háborúban alkalmazandó stratégiáját a KGB egyik moszkvai alosztálya archiválta 1971-ben. Vaszilij Ivanovics Szurikov volt az a harkovi klasszika-filológus, aki a Bolondok Hadserege című több ezer oldalas tanulmányt Kolima egyik telepén levázlatolta. 1959 karácsonya tájékán kezdte a munkát, erősen havazott, de a professzor úgy érezte, minden hókristályt őt bátorítja. A tanok végül Moszkvában kaptak némi nyilvánosságot a professzor szabadulása után. Vaszilij Ivanovics Szurikov szerint szent háborúra készül a Bolondok

Hadserege. Tagja ennek a rettenetes Ármádiának a földkerekség valaha élt bolondja, örültje, együgyűje és háborodottja. Ott vannak e seregben mind az evangéliumi ördögösök, rőfögnek a gezarai disznók, szólnak a királyi bolondok csörgősipkái, és tombol már Aiasz, Néró és Caligula. Tábornok e hadseregben Hamlet és Hölderlin, István Széchenyi és természetesen Fjodor Dosztojevszkij is. Igen, minden valaha élt örült készül már e hatalmas hadseregben, és csak a legfőbb Hadúr intésére vár, hogy lerombolják az ész hazug és képmutató világát, hogy először a történelemben a szintiszta örület vegye birtokba a világot. És amikor Vaszilij Ivanovics Szurikovot egy Juranka nevű kihallgató tiszt maga elé rendelte, és szórakozottan, tintaceruzát rágcsálva megkérdezte, mégis, ki volna az a rettenetes Hadúr, a tiszteletben megöszült harkovi filológus nem válaszolt, csak lehajtotta a fejét, elpirult, és szerényen mosolygott, mint akit éppen kitüntettek.

A Húbert Aurél Elmeispotály

Drága fiam, Józua Dávid. A világ története Öt ezer-hatszázhatvanegyedik évének ötvenharmadik napján írok neked. Bizony, nem tudom eléggé köszönni Istennek, hogy ebből a csodálatosan sok napfelkeltéből, déli verőfényből és csillagos éjszakából az enyém is lehetett néhány. Habár most vérrögöket köhögök, és genny gyöngyözik az oldalamon. Úgy hittem én, egyetlen fiam, Dávid, hogy minden nap a földi történetben olyan kilátó a múltra, amiben minden, ami van, nem egyszer van, és nem is kétszer, de megszámlálhatatlanul sokszor van, és ez a határtalan mennyiség birtokolható. Húszévesen vettem meg Singer Dávid fűszerkereskedését. Rá két évre a sánta Fillipovics Emánuel pékségét szereztem meg, majd a cipszer tejkereskedő összes lerakata lett az enyém. Néhány hét múlva Szép Odön kolbászgyáros szállított nekem a vágóhidről. Kartellem úgy nőtt, mint az ember, akit szeret az ég, de akitől retteg a halandó. Kináltam kóser húst, és árultam fűszeres disznóhátat, sonkát és tojást. Kereszténynek, zsidónak, ateistának és mohamedánnak is árultam. Szegénynek adtam hitelbe is, kamatot nem számoltam, megtehettem. Ebben a városban miattam ettek és miattam üritettek az emberek. Kaftánomat egyre finomabb posztóból varrták. Üzletem prosperált, uraltam a számokat, ismertem a mennyiségek titkos relációit, pontosan kiszámítottam, miből mi következik, miközben mégis tudtam, fiam, drága Józua Dávid, tudtam, hogy örült vagyok, hogy nem vagyok épeszű, habár ebből a világ mit sem érzékelt. Ezért jártam oly sűrűn a közkórház elmeosztályára, ezért engedtem ujjamra folyani a zavarodottak szájhabját, ezért figyeltem órákon át a leláncolt örülteket, miközben mozdulatlan szemmel sírtam, és nem tudtam, boldog vagyok-e vagy gyógyíthatatlanul boldogtalan. S mennél inkább virágzott az üzletem, mennél inkább melengetett a társadalmi megbecsülés, annál inkább égetett titkos örületem. Mígnem egy Galiciából erre tévedt zsidótól, bizonyos Húbert Auréltól, aki szőke volt, és csak naplemente idején tudott mosolyogni, cserébe egy szelet zsiros kenyérért kaptam egy számítást, mely a keresztények evangéliumának egyik problémáját kísértette évek óta. Húbert Aurél azon dolgozott egész életében, hogy kiszámítsa, mennyi háborodottat gyógyított meg az az ember, akit a keresztények a Megváltónak tartanak. Húbert számítása közel járt az igazsághoz, nagyon közel, s éppen ez a túrhetetlen, de mégsem teljes közelség lett a végzete. A számításokat, fiam, titokban én is elvégeztem. Húbert úgy halt meg, hogy nem tudta a pontos választ. Lány szilveszteri hóhullás takarta be végül a zsinagógánk falépcsőin. Tudd tehát meg, fiam, sokféle számítás helyes e tárgyban, csakhogy min-

denképpen mivelünk kell végződnie. Mindenkinek a maga nevével. Úgy rendelkezem tehát, hogy vagyomból elmeispotályt építtess. Nevezd el Húbert Aurélról! Utána legyél kereskedő te is olyan nincstelenül, miként én indultam, és kezd el a számítást, s örvendezz, hogy olyan feladatot kaptál, aminek a végeredményét már látod, s csak a hozzá vezető út homályos és bizonytalan. Még akkor is, ha elég egyetlen nevet kimondanod.

Kőrösi Zoltán

AZ ELUTAZÁS

Elaludhatott: meleg sárga fénnel sütött a nap, húsos levelű fák remegtek a forróságban, és valami furcsa, füttyre emlékeztető csivitelés, mit mondjak: bugyborékoltt, hol elhalkulva, hol szinte fülsiketítő hangosan.

Ugyan, lehet a múltról beszélni? Van-e, ami volt? Hogy az emlékekben nincsen idő. Nemcsak az az igazság, hogy megcsókolunk egy nőt, hanem az is, hogy titokban vágyakoztunk rá, s meg akartuk csókolni. Sokszor maga a nő a hazugság, és a vágy az igazság. Egy álom is valóság. Ha arról álmodom, hogy Egyiptomban jártam, útirajzot írhatok róla.

A kinti napfény és a benti árnyékok, a porszag és a kesernyés sörillat. És akkor ez az elbeszélés, bárhol essen róla szó, most már ahhoz a délutánhoz is tartozik. Mert arra gondolok, hogy történet és idő, idő és történet így egészítik ki egymást: ragyognak az elhallgatott mondatok, igen, tényleg így hiszem, mint az őszi szikrázást, ami még olyan meleg lehet, pedig már az árnyékokra figyelsz, ha a langyos simításra elernyed is a fázó bőr, és megállsz a sétálóúton, kezded a pálca elefántcsont gombjára simul, megállsz, akár csak az órát vedd elő a selyemhátú mellényke zsebéből, vagy éppen a kis platánfa köré, a vasrácsra feszített színes hirdetőoszlopot nézegetned: Mascara de kölnivíz, az úri világ illata, mellette szép képen a Mössmer speciál ágyhuzat, egy kispárna, két nagypárna, egy paplanlepedő, nem is drága, megállsz itt, de tudod, hogyan zajlik körülötted a délután: hogy a boltocskákban égnek a lámpák, világít a segédek kemény fehér inge, s már a Testory kristálycsillárai is felszikkasztak, szórják csak a fényt az opálos kirakatüvegre, a kazettás fapalcokra és a fal gipszrózsáira, megállsz itt, és látod mindezt, eltéveszthetetlenül és soha oda nem figyelve, mint az utcát, ahol naponta jársz, a házat, ahonnan zökkenve kilépsz, az ívesen kanyarodó lépcsősört, ahol biztonsággal visz a lábad, a kilincset, ami a tenyeredhez kopva simul, az ágyat, aminek a recsenései téged már nem ébresztenek fel; igen, ha erre gondolsz, ha így figyeled ezt az őszi meleget, a testeddel, az öntudattalan létezés könnyű boldogságával, akkor érted, hogy éppen így tudsz a ki nem mondott szavakról is, és a ki nem mondott mondatokban rejtőző történetekről, s velük így tudsz a méltóságról és a szenvedésről, ami kitölti a gyötrelmes hétköznapok valóságosan egymásutániságát, a majd észrevehetetlen pergő percek és órák gyomorszorító félelmeit, amikor magadra maradtottan szűkölnél, de beszélni persze nem beszélsz; igen, így tudsz minden-